

26 januari 2010

**RICHTSNOEREN VOOR DE TENUITVOERLEGGING VAN DE ARTIKELEN
11, 12, 14, 17, 18, 19 EN 20 VAN VERORDENING (EG) NR. 178/2002
BETREFFENDE DE ALGEMENE LEVENSMIDDELENWETGEVING**

**CONCLUSIES VAN HET PERMANENT COMITÉ VOOR DE
VOEDSELKETEN EN DE DIERGEZONDHEID**

<u>INLEIDING</u>	<u>4</u>
<u>I. ARTIKEL 14.....</u>	<u>6</u>
I.1. ACHTERGROND	8
I.2. IMPLICATIES.....	8
I.3. BIJDRAGE/EFFECT.....	8
I.3.1. ARTIKEL 14, LID 1	8
I.3.2. ARTIKEL 14, LID 2.....	8
I.3.3. ARTIKEL 14, LID 3 – PUNTEN VAN OVERWEGING BIJ DE BEOORDELING OF LEVENSMIDDELEN ONVEILIG ZIJN.....	9
I.3.4. ARTIKEL 14, LID 4 – PUNTEN VAN OVERWEGING BIJ DE BEOORDELING OF LEVENSMIDDELEN SCHADELIJK ZIJN VOOR DE GEZONDHEID	9
I.3.5. ARTIKEL 14, LID 5 – PUNTEN VAN OVERWEGING BIJ DE BEOORDELING OF LEVENSMIDDELEN ONGESCHIKT ZIJN VOOR MENSELIJKE CONSUMPTIE	10
I.3.6. ARTIKEL 14, LID 7 – LEVENSMIDDELEN DIE AAN DE VOEDSELVEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN VOLDOEN	10
<u>II. ARTIKEL 17</u>	<u>12</u>
II.1. ACHTERGROND.....	13
II.2. IMPLICATIES	13
II.3. BIJDRAGE/EFFECT	14
II.3.1. ALGEMENE VERPLICHTING TOT NALEVING EN CONTROLE.....	14
II.3.2. VASTSTELLING VAN AANSPRAKELIJKHEID	14
<u>III. ARTIKEL 18.....</u>	<u>15</u>
III.1. ACHTERGROND	16
III.2. VOORSCHRIFTEN	17
III.3. EFFECT VOOR EXPLOITANTEN VAN LEVENSMIDDELENBEDRIJVEN	17
III.3.1. WERKINGSSFEER VAN DE TRACEERBAARHEIDSEIS	18
i) Bedoelde producten	18
ii) Bedoelde exploitanten.....	18
iii) Toepasselijkheid op exporteurs uit derde landen (in verband met artikel 11).....	19
III.3.2. TENUITVOERLEGGING VAN DE TRACEERBAARHEIDSVOORSCHRIFTEN	20
i) Identificatie van leveranciers en afnemers door de exploitanten van levensmiddelenbedrijven	20
ii) Interne traceerbaarheid	20
iii) Traceerbaarheidssystemen vastgesteld in specifieke wetgeving	21
iv) Bij te houden gegevens	21
v) Reactietijd voor de beschikbaarheid van traceerbaarheidsgegevens.....	22
vi) Termijnen voor het bewaren van de registers	22
<u>IV. ARTIKEL 19</u>	<u>24</u>
IV.1. ACHTERGROND	25
IV.2. IMPLICATIES.....	25
IV.3. BIJDRAGE/EFFECT.....	26
IV.3.1. ARTIKEL 19, LID 1.....	26

i)	Verplichting tot uit de handel nemen	26
ii)	Kennisgeving van het uit de handel nemen aan de bevoegde autoriteiten.....	27
iii)	Wijze van kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten	27
iv)	Terugroepen en kennisgeving aan de consumenten.....	27
v)	Verantwoordelijkheid voor de toepassing van artikel 19, lid 1.....	27
IV.3.2.	ARTIKEL 19, LID 2.....	28
IV.3.3.	ARTIKEL 19, LID 3.....	28
IV.3.4.	ARTIKEL 19, LID 4.....	30
IV.3.5.	MELDING VIA HET SNELLE-WAARSCHUWINGSSYSTEEM VOOR LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS (RASFF).....	30
<u>V.</u>	<u>ARTIKEL 20.....</u>	<u>31</u>
V.1.	ACHTERGROND.....	32
V.2.	IMPLICATIES	32
V.3.	BIJDRAGE/EFFECT	32
V.3.1.	ARTIKEL 20, LID 1	32
i)	Uit de handel nemen en kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten.....	32
ii)	Vernietiging	33
iii)	Kennisgeving aan de gebruikers en terugroepen	33
V.3.2.	ARTIKEL 20, LEDEN 2, 3 EN 4	34
<u>VI.</u>	<u>ARTIKEL 11.....</u>	<u>35</u>
<u>VII.</u>	<u>ARTIKEL 12</u>	<u>36</u>
VII.1.	GRONDGEDACHTEN EN DOEL.....	36
VII.2.	WERKINGSSFEER VAN ARTIKEL 12	37
VII.3.	ARTIKEL 12, LID 1.....	37
VII.4.	ARTIKEL 12, LID 2.....	38

INLEIDING

Verordening (EG) nr. 178/2002¹ (hierna “de verordening”) is op 28 januari 2002 vastgesteld. Met de verordening wordt onder meer beoogd gemeenschappelijke definities vast te stellen en de overkoepelende basisbeginselen en legitieme doelstellingen van de levensmiddelenwetgeving te bepalen teneinde een hoog niveau van bescherming van de gezondheid en een doeltreffend functioneren van de interne markt te garanderen.

Hoofdstuk II van de verordening heeft tot doel de in de rechtsgeschiedenis van de lidstaten reeds bestaande algemene beginselen (artikelen 5 tot en met 10) en voorschriften (artikelen 14 tot en met 21) van de levensmiddelenwetgeving op communautair niveau te harmoniseren door ze in de Europese context te plaatsen en te voorzien in een fundamenteel kader van definities, beginselen en voorschriften voor de Europese levensmiddelenwetgeving van morgen.

Via een informele aanpak heeft directoraat-generaal Gezondheid en consumentenbescherming een werkgroep met deskundigen uit de lidstaten opgericht om een aantal vraagstukken betreffende de tenuitvoerlegging en de interpretatie van de verordening te bestuderen en daarover tot overeenstemming te komen.

Bovendien heeft de Commissie met het oog op transparantie alle betrokken partijen aangemoedigd om in alle openheid en in forums waar de lidstaten kunnen worden geraadpleegd en waar de verschillende sociaaleconomische belanghebbenden hun mening kunnen geven, een debat over de tenuitvoerlegging en toepassing van de verordening te houden. Daartoe heeft de Commissie een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de lidstaten, de producenten, de industrie, de handel en de consumenten georganiseerd (op 19 april 2004) om te discussiëren over algemene problemen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de verordening. Er zij echter op gewezen dat aangelegenheden betreffende de niet-overeenstemming van nationale wetgeving met de verordening niet tot het werkterrein van deze beraadslagingen behoren en verder volgens de vaste procedures van de Commissie zullen worden behandeld.

Ten slotte heeft het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid de volgende conclusies tijdens zijn vergadering van 20 december 2004 goedgekeurd. Het comité is van oordeel dat dit nuttige proces moet worden voortgezet in het licht van de ervaring die is opgedaan met de volledige toepassing van de verordening vanaf 1 januari 2005. Deze conclusies dienen in brede kring onder de belanghebbende partijen te worden verspreid.

¹ Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden.

Sinds die vergadering zijn de richtsnoeren derhalve herzien en aangevuld. Er is een nieuw hoofdstuk ingevoegd over voedselveiligheidsvoorschriften, terwijl de hoofdstukken over traceerbaarheid, het uit de handel nemen en terugroepen en de uitvoer van levensmiddelen en diervoeders zijn vereenvoudigd, verduidelijkt en vervolledigd. Het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid heeft de herziene versie van de richtsnoeren tijdens zijn vergadering van 26 januari 2010 goedgekeurd.

Doel van dit document is alle spelers in de voedselketen te helpen om de verordening beter te begrijpen en op correcte en uniforme wijze toe te passen. Het heeft echter geen formele rechtskracht en bij geschillen ligt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de rechtsinterpretatie bij het Hof van Justitie.

Voorts zij vermeld dat de Commissie over sommige kwesties die van specifiek belang zijn voor een bepaalde categorie exploitanten van levensmiddelenbedrijven, een schriftelijk standpunt heeft ingenomen².

De volgende punten zullen worden behandeld:

- voedselveiligheidsvoorschriften (artikel 14);
- verantwoordelijkheden (artikel 17);
- traceerbaarheid (artikel 18);
- uit de handel nemen, terugroepen en kennisgeving voor levensmiddelen en diervoeders (artikelen 19 en 20) in verband met de veiligheidsvoorschriften voor levensmiddelen en diervoeders (artikelen 14 en 15);
- in- en uitvoer (artikelen 11 en 12).

*

* *

² Schriftelijke vraag E-2704/04 van W. Piecyk over de tenuitvoerlegging van de traceerbaarheidsvoorschriften voor liefdadigheidsorganisaties.

I. ARTIKEL 14

VOEDSELVEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

Overweging 1

Het vrije verkeer van veilig en gezond voedsel is een wezenlijk aspect van de interne markt, dat een aanzienlijke bijdrage levert aan de gezondheid en het welzijn van de burgers en hun sociale en economische belangen.

Overweging 10

De ervaring heeft geleerd dat er maatregelen moeten worden vastgesteld om te garanderen dat onveilige levensmiddelen niet in de handel worden gebracht en te waarborgen dat er systemen zijn om problemen met de voedselveiligheid op te sporen en daarop te reageren met het oog op de goede werking van de interne markt en de bescherming van de gezondheid. Met betrekking tot de voederveiligheid moeten soortgelijke kwesties aan de orde gesteld worden.

Overweging 23

De veiligheid en het vertrouwen van de consumenten in de Gemeenschap en in derde landen zijn van primordiaal belang. De Gemeenschap is een van de belangrijkste partners in de levensmiddelen- en diervoederhandel op mondiaal niveau en als zodanig heeft zij internationale handelsovereenkomsten gesloten, draagt zij bij tot de opstelling van internationale normen ter onderbouwing van de levensmiddelenwetgeving en ondersteunt zij de beginselen van vrije handel in veilige diervoeders en veilige en gezonde levensmiddelen zonder discriminatie en door middel van eerlijke en ethische handelsgebruiken.

Overweging 26

Sommige lidstaten hebben horizontale wetgeving inzake voedselveiligheid vastgesteld waarbij in het bijzonder aan de bedrijven een algemene verplichting wordt opgelegd om uitsluitend veilige levensmiddelen op de markt te brengen. Deze lidstaten hanteren echter uiteenlopende criteria om uit te maken of een levensmiddel veilig is. Als gevolg van deze verschillende benaderingen en het ontbreken van horizontale wetgeving in andere lidstaten kunnen er belemmeringen voor de handel in levensmiddelen ontstaan. Op soortgelijke wijze kunnen er belemmeringen voor de handel in diervoeders ontstaan.

Overweging 27

Daarom moeten er algemene vereisten worden vastgelegd opdat alleen veilige levensmiddelen en diervoeders in de handel worden gebracht, om te waarborgen dat de interne markt voor dergelijke producten goed functioneert.

Artikel 14

1. Levensmiddelen worden niet in de handel gebracht indien zij onveilig zijn.

2. Levensmiddelen worden geacht onveilig te zijn indien zij worden beschouwd als:

- a) schadelijk voor de gezondheid;*
- b) ongeschikt voor menselijke consumptie.*

3. Bij de beoordeling of een levensmiddel onveilig is, worden de volgende punten in aanmerking genomen:

- a) de normale omstandigheden van het gebruik van het levensmiddel door de consument, alsmede in alle stadia van productie, verwerking en distributie, en
- b) de informatie die aan de consument wordt verstrekt, inclusief de informatie op het etiket, of andere informatie die algemeen voor consumenten beschikbaar is betreffende het vermijden van specifieke nadelige gezondheidseffecten van een bepaald levensmiddel of een categorie levensmiddelen.

4. Bij de beoordeling of een levensmiddel schadelijk voor de gezondheid is, worden de volgende punten in aanmerking genomen:

- a) niet alleen het vermoedelijke onmiddellijke en/of kortetermijn- en/of langetermijneffect dat het levensmiddel heeft op de gezondheid van iemand die het consumeert, maar ook het effect op diens nakomelingen;
- b) de vermoedelijke cumulatieve toxische effecten;
- c) de bijzondere fysieke gevoeligheden van een specifieke categorie consumenten ingeval het levensmiddel voor die categorie consumenten bestemd is.

5. Bij de beoordeling of een levensmiddel ongeschikt is voor menselijke consumptie, wordt gezien of een levensmiddel onaanvaardbaar is voor menselijke consumptie, gelet op het gebruik waarvoor het is bestemd, als gevolg van verontreiniging door vreemd materiaal of anderszins, of door verrotting, kwaliteitsverlies of bederf.

6. Wanneer een onveilig levensmiddel deel uitmaakt van een partij of zending van dezelfde klasse of omschrijving, wordt aangenomen dat alle levensmiddelen in die partij of zending onveilig zijn, tenzij een uitvoerig onderzoek geen aanwijzingen oplevert dat de rest van de partij of zending onveilig is.

7. Levensmiddelen die aan specifieke communautaire bepalingen betreffende voedselveiligheid voldoen, worden veilig geacht voor zover het de aspecten betreft die onder die specifieke communautaire bepalingen vallen.

8. Het feit dat een levensmiddel voldoet aan de voor dat levensmiddel geldende specifieke bepalingen belet de bevoegde autoriteiten niet de nodige maatregelen te nemen om beperkingen op te leggen aan het in de handel brengen of te eisen dat het uit de handel wordt genomen indien er redenen zijn om te vermoeden dat het levensmiddel onveilig is, al voldoet het aan de bepalingen.

9. Wanneer specifieke communautaire bepalingen ontbreken, worden levensmiddelen veilig geacht wanneer zij voldoen aan de specifieke bepalingen van de nationale levensmiddelenwetgeving van de lidstaat op het grondgebied waarvan de levensmiddelen in de handel zijn gebracht, voor zover die bepalingen worden vastgesteld en toegepast onverminderd het Verdrag, in het bijzonder de artikelen 28 en 30.

I.1. Achtergrond

- De veiligheid en aanvaardbaarheid van levensmiddelen is van essentieel belang. De consumenten moeten erop kunnen vertrouwen en er zeker van kunnen zijn dat de levensmiddelen die zij kopen aan hun verwachtingen voldoen en niet schadelijk of nadelig voor hen zijn. Artikel 14 heeft ten doel de consument te beschermen tegen levensmiddelen die ofwel een gevaar voor de gezondheid vormen of onaanvaardbaar zijn.
- In artikel 14 worden de algemene voedselveiligheidsvoorschriften omschreven, die samen met de voorschriften inzake risicomanagement van artikel 19 worden toegepast om risico's die van het in de handel brengen van onveilige levensmiddelen kunnen uitgaan, te verminderen of uit te bannen.

I.2. Implicaties

- Dit artikel dient ter bescherming van de volksgezondheid. In het artikel worden derhalve de factoren vastgesteld waarmee rekening moet worden gehouden bij de beoordeling of levensmiddelen zoals gedefinieerd in artikel 2 van de verordening schadelijk zijn voor de gezondheid of ongeschikt zijn voor menselijke consumptie.
- De voorschriften van artikel 14 zijn van toepassing op levensmiddelen die "in de handel worden gebracht". De definitie van "in de handel brengen"³ is zeer breed en omvat alle vormen van verkoop en levering, met inbegrip van eenmalige verkoop, eenmalige levering en het voorhanden hebben van levensmiddelen met het oog op de verkoop. Het artikel is echter niet van toepassing op de primaire productie voor particulier huishoudelijk gebruik, noch op het gebruik van levensmiddelen voor particuliere huishoudelijke consumptie, waarvoor krachtens artikel 1, lid 3, van de verordening een vrijstelling geldt.

I.3. Bijdrage/effect

I.3.1. Artikel 14, lid 1

Krachtens dit artikel is het verboden om levensmiddelen in de handel te brengen die onveilig zijn. Wat onder "onveilig" moet worden verstaan, wordt hieronder omschreven.

I.3.2. Artikel 14, lid 2

Levensmiddelen worden geacht onveilig te zijn indien zij ofwel:

- schadelijk zijn voor de gezondheid, of
- ongeschikt zijn voor menselijke consumptie.

Voor de gezondheid schadelijke levensmiddelen

³ In artikel 3, punt 8, van Verordening (EG) nr. 178/2002 wordt "in de handel brengen" gedefinieerd als "het voorhanden hebben van levensmiddelen [...] met het oog op de verkoop, met inbegrip van het ten verkoop aanbieden, of enige andere vorm van al dan niet gratis overdracht, alsmede de eigenlijke verkoop, distributie en andere vormen van overdracht zelf".

Wanneer een gevaar wordt ontdekt op grond waarvan een levensmiddel schadelijk zou kunnen zijn voor de gezondheid, dient een beoordeling van het daarmee verbonden risico te worden uitgevoerd, waarbij rekening moet worden gehouden met de in artikel 14, leden 3 en 4, genoemde factoren. Niet voor alle gevaren die in verband met levensmiddelen kunnen worden vastgesteld, gelden specifieke voorschriften. Levensmiddelen kunnen schadelijk zijn voor de gezondheid zonder dat een bepaalde grenswaarde wordt overschreden. Dit is bijvoorbeeld het geval indien in levensmiddelen glas wordt gevonden, dat geen specifiek verboden stof is, of indien in levensmiddelen een gevaarlijke chemische stof wordt gevonden die niet specifiek wordt genoemd in de wetgeving inzake verontreinigingen in levensmiddelen. Waar het om gaat is dat zodra enige vorm van gevaar wordt vastgesteld, het absoluut noodzakelijk is te beoordelen welk risico daarvan voor de gezondheid uitgaat.

Indien gevreesd wordt dat een bepaald levensmiddel schadelijk kan zijn voor de gezondheid, moeten levensmiddelenbedrijven inschatten hoe ernstig het risico in het gegeven geval is. Op basis van die inschatting kunnen zij beslissen welke maatregelen moeten worden genomen. De verantwoordelijkheid voor de risicobeoordeling berust bij de exploitanten van de levensmiddelenbedrijven, die overeenkomstig artikel 17 onder toezicht staan van de nationale bevoegde autoriteiten die in dergelijke gevallen moeten worden geïnformeerd.

Voor menselijke consumptie ongeschikte levensmiddelen

Onaanvaardbaarheid is een centrale factor bij de beoordeling of een levensmiddel ongeschikt is voor menselijke consumptie. Een levensmiddel kan door verontreiniging ongeschikt worden voor consumptie, bijvoorbeeld als gevolg van sterke verontreiniging met niet-ziekteverwekkende micro-organismen (zie artikel 14, leden 3 en 5, van de verordening), de aanwezigheid van vreemd materiaal, een onaanvaardbare smaak of geur of als gevolg van een nog duidelijker kwaliteitsverlies zoals verrotting of bederf.

I.3.3. Artikel 14, lid 3 – Punten van overweging bij de beoordeling of levensmiddelen onveilig zijn

Levensmiddelen kunnen onveilig zijn op grond van een intrinsieke eigenschap ervan, zoals verontreiniging met ziekteverwekkende bacteriën. Levensmiddelen worden evenwel niet als onveilig beschouwd als zij onder de normale omstandigheden van gebruik veilig zouden zijn (zie artikel 14, lid 3, onder a). Zo wordt er bijvoorbeeld algemeen van uitgegaan dat de meeste vleessoorten naar behoren moeten worden verhit opdat ze zonder gevaar kunnen worden geconsumeerd.

Aan de andere kant komt het in bepaalde gevallen echter voor dat essentiële informatie over het gebruik van een levensmiddel niet wordt verstrekt of onjuist is, waardoor het levensmiddel onveilig kan worden. In artikel 14, lid 3, onder b), is bepaald dat rekening moet worden gehouden met de informatie die aan de consument wordt verstrekt, inclusief de informatie op het etiket, of andere beschikbare informatie betreffende het vermijden van specifieke nadelige gezondheidseffecten van een bepaalde categorie levensmiddelen. Een voorbeeld hiervoor is een geval waarin een levensmiddel of een ingrediënt van een levensmiddel een risico voor de gezondheid van een bepaalde groep consumenten kan inhouden wanneer verplichte informatie over het levensmiddel of een van zijn ingrediënten niet op doeltreffende wijze wordt bekendgemaakt.

I.3.4. Artikel 14, lid 4 – Punten van overweging bij de beoordeling of levensmiddelen schadelijk zijn voor de gezondheid

Het concept van schadelijkheid voor de gezondheid heeft betrekking op potentiële nadelige gevolgen voor de menselijke gezondheid. Een voorbeeld hiervoor is botulinetoxine in geproduceerde levensmiddelen. Levensmiddelen kunnen ook schadelijk voor de gezondheid zijn wanneer het schadelijke effect cumulatief is of zich slechts na lange tijd doet gevoelen, wat bijvoorbeeld het geval is bij een contaminatie met dioxines, methylkwik of genotoxische carcinogenen, die van invloed kunnen zijn op volgende generaties.

In artikel 14, lid 4, onder c), is bepaald dat wanneer een levensmiddel wordt geproduceerd voor een bepaalde groep consumenten met bepaalde fysieke gevoeligheden (bv. intoleranties of allergieën), bij de beoordeling of het levensmiddel schadelijk is voor de gezondheid rekening moet worden gehouden met deze gevoeligheden. Een voorbeeld zijn levensmiddelen die onbedoeld verontreinigd zijn met noten, zodat ze schadelijk zijn voor de gezondheid indien ze bestemd zijn voor personen die geen noten mogen eten. Wanneer echter een product niet expliciet bestemd is voor een groep met bepaalde fysieke gevoeligheden, betekent het feit dat het voor die groep schadelijk kan zijn niet automatisch dat het schadelijk is in de zin van de verordening (behoudens gevallen waarin de verplichte informatie niet naar behoren bekend is gemaakt).

I.3.5. Artikel 14, lid 5 – Punten van overweging bij de beoordeling of levensmiddelen ongeschikt zijn voor menselijke consumptie

Het concept van ongeschiktheid voor consumptie heeft betrekking op de onaanvaardbaarheid van levensmiddelen. Van sommige levensmiddelen gaat weliswaar geen enkel gevaar uit voor de gezondheid, maar toch moeten zij als ongeschikt worden bestempeld omdat zij redelijkerwijs geacht moeten worden onaanvaardbaar te zijn met het oog op menselijke consumptie. Voorbeelden hiervoor zijn:

- stinkende rottende vis, of
- een vingernagel in een saucijzenbroodje.

Levensmiddelen kunnen ook ongeschikt zijn voor consumptie wanneer zij mogelijkerwijs ook een risico voor de gezondheid vormen, al naargelang de mate van verontreiniging. Voorbeelden hiervoor zijn:

- bepaalde soorten beschimmelde levensmiddelen. Dit geldt voor levensmiddelen die schimmel bevatten die niet direct in het oog springt (bv. in een vruchtenvulling) en geen normaal bestanddeel is van het product;
- vis die parasieten bevat; of
- levensmiddelen met een buitengewoon hoog gehalte aan niet-ziekteverwekkende micro-organismen.

I.3.6. Artikel 14, lid 7 – Levensmiddelen die aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen

In artikel 14, lid 7, is bepaald dat levensmiddelen die aan specifieke communautaire bepalingen betreffende voedselveiligheid voldoen, veilig worden geacht voor zover het de aspecten betreft die onder die specifieke communautaire bepalingen vallen. Dit betekent dat

levensmiddelen die niet aan specifieke communautaire veiligheidsbepalingen voldoen, onveilig worden geacht voor zover niet in een risicobeoordeling het tegendeel wordt aangetoond.

Met name dienen levensmiddelenbedrijven artikel 14, lid 7, op evenredige wijze toe te passen wanneer zij hun verplichtingen als bedoeld in artikel 17 nakomen en beslissingen nemen als bedoeld in artikel 19.

Zo betekent bijvoorbeeld de overschrijding van een bepaalde in de Gemeenschapswetgeving inzake residuen vastgestelde wettelijke grenswaarde dat het levensmiddel in kwestie waarschijnlijk schadelijk is voor de gezondheid in de zin van artikel 14, lid 4, of ongeschikt is voor menselijke consumptie in de zin van artikel 14, lid 5.

In dergelijke gevallen dient een beoordeling te worden uitgevoerd, waarin de in artikel 14, leden 3 t/m 5, genoemde punten in aanmerking worden genomen in het licht van de toepasselijke wetgeving. Indien echter uit de beoordeling naar voren komt dat het levensmiddel noch schadelijk is voor de gezondheid noch ongeschikt voor menselijke consumptie, wordt het niet als onveilig beschouwd in de zin van artikel 19 van de verordening. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat in de wetgeving inzake residuen van pesticiden in levensmiddelen tolerantiewaarden zijn vastgelegd – bij overschrijding van de wettelijke grenswaarde zou het levensmiddel niet als onveilig worden beschouwd in de zin van artikel 19 van de verordening, omdat het voor pesticiden vastgestelde maximumgehalte aan residuen rekening houdt met goede landbouwpraktijken. Wel is een dergelijk levensmiddel in strijd met de toepasselijke wetgeving inzake residuen van pesticiden, zodat het niet in de handel mag worden gebracht.

In gevallen waarin wordt geconstateerd dat een levensmiddel niet aan de sectorspecifieke Gemeenschapswetgeving voldoet en bij de vervolgens uitgevoerde beoordeling komt vast te staan dat het inbreuk maakt op de voedselveiligheidsvoorschriften van artikel 14, zijn de bepalingen van artikel 19 echter toch van toepassing. Elk incident moet derhalve per geval worden behandeld met het oog op de voorschriften van artikel 19.

*

* *

II. ARTIKEL 17

VERANTWOORDELIJKHEDEN

Artikel 17

1. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven zorgen ervoor dat de levensmiddelen en diervoeders in alle stadia van de productie, verwerking en distributie in de bedrijven onder hun beheer voldoen aan de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving die van toepassing zijn op hun bedrijvigheid en controleren of deze voorschriften metterdaad worden nageleefd.

2. De lidstaten handhaven de levensmiddelenwetgeving en gaan na of de exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven de toepasselijke voorschriften van de levensmiddelenwetgeving in alle stadia van de productie, verwerking en distributie naleven.

Daartoe onderhouden zij een systeem van officiële controles en andere op de situatie afgestemde activiteiten, met inbegrip van de communicatie met het publiek over de veiligheid en de risico's van levensmiddelen en diervoeders, bewaking van de veiligheid van levensmiddelen en diervoeders alsmede andere controleactiviteiten betreffende alle stadia van de productie, verwerking en distributie.

Voorts stellen de lidstaten de regels vast inzake maatregelen en sancties in geval van overtredingen van de wetgeving inzake levensmiddelen en diervoeder. De maatregelen en sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

II.1. Achtergrond

- Dit artikel strookt met het doel dat in het Witboek over voedselveiligheid werd geformuleerd om de rol te definiëren van de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en alle categorieën belanghebbenden in de levensmiddelen- en de diervoederketen – hierna "voedselketen" genoemd (d.w.z. landbouwers, levensmiddelen- en diervoederfabrikanten, importeurs, makelaars, distributiebedrijven, openbare en particuliere cateringbedrijven, enz.).
- Aangezien de exploitant van een levensmiddelenbedrijf⁴ in de beste positie verkeert om een veilig systeem voor de levering van levensmiddelen/diervoeders en het garanderen van de veiligheid van de door hem geleverde levensmiddelen/diervoeders te ontwerpen, draagt hij de **primaire juridische verantwoordelijkheid** om de naleving van de levensmiddelenwetgeving⁵ en met name de voedselveiligheid te waarborgen.

II.2. Implicaties

- Artikel 17, lid 1, verplicht de exploitanten van levensmiddelenbedrijven actief deel te nemen aan de tenuitvoerlegging van de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving door na te gaan of deze voorschriften worden nageleefd. Dit algemene voorschrift houdt nauw verband met andere dwingende voorschriften die in specifieke wetgeving zijn neergelegd (d.w.z. tenuitvoerlegging van HACCP-voorschriften op het gebied van levensmiddelenhygiëne).
- Aldus impliceert artikel 17, lid 1, een verantwoordelijkheid van de exploitanten voor de activiteiten onder hun beheer op grond van de klassieke aansprakelijkheidsregels, volgens welke eenieder aansprakelijk is voor zaken en handelingen die onder zijn beheer vallen. Het consolideert dit voorschrift in de communautaire rechtsorde die geldt op het gebied van de levensmiddelenwetgeving (niet alleen de wetgeving inzake voedselveiligheid, maar ook andere levensmiddelenwetgeving), en aldus verbiedt het de lidstaten op nationaal niveau wetsbepalingen te handhaven of goed te keuren die exploitanten van levensmiddelenbedrijven van deze verplichting zouden vrijstellen.
- Hoewel het voorschrift van artikel 17, lid 1, vanaf 1 januari 2005 rechtstreeks van toepassing is, moet de aansprakelijkheid van exploitanten van levensmiddelenbedrijven in de praktijk voortvloeien uit de overtreding van een specifiek voorschrift in de levensmiddelenwetgeving (en uit de bepalingen inzake civiel- of strafrechtelijke aansprakelijkheid in de nationale rechtsorde van elke lidstaat). Aansprakelijkheidsprocedures zullen niet op artikel 17 worden gebaseerd.

⁴ In dit document worden onder de term "exploitant van een levensmiddelenbedrijf" zowel de exploitanten van levensmiddelenbedrijven als de exploitanten van diervoederbedrijven verstaan.

⁵ In dit document worden onder de term "levensmiddelenwetgeving" zowel de levensmiddelen- als de diervoederwetgeving verstaan, en worden onder de term "voedselveiligheid" zowel de veiligheid van levensmiddelen als de veiligheid van diervoeder verstaan.

maar op een rechtsgrond die in de nationale rechtsorde en in de specifieke niet-nageleefde wetgeving moet worden gevonden.

- Artikel 17, lid 2, stelt voor de bevoegde autoriteiten in de lidstaten een algemene verplichting vast om na te gaan of de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving in alle stadia van de voedselketen volledig en doeltreffend zijn gehandhaafd.

II.3. Bijdrage/effect

II.3.1. Algemene verplichting tot naleving en controle

- Met ingang van 1 januari 2005 is deze bepaling een algemeen voorschrift dat in alle lidstaten en op alle gebieden van de levensmiddelenwetgeving geldt.
- De consolidatie van dit voorschrift moet zorgen voor de opheffing van ongelijkheden die leiden tot handelsbelemmeringen en concurrentievervalsing tussen de exploitanten van levensmiddelenbedrijven.
- In dit voorschrift wordt ten volle rekening gehouden met de fundamentele rol van de levensmiddelenbedrijven voor het **beleid 'van boer tot bord'**, dat alle sectoren van de voedselketen omvat, met name bij het waarborgen van de voedselveiligheid.

II.3.2. Vaststelling van aansprakelijkheid

- Artikel 17 heeft tot doel:
 - te bepalen wat de verantwoordelijkheden van de exploitanten van levensmiddelenbedrijven zijn en deze te onderscheiden van die van de lidstaten, en
 - het beginsel volgens hetwelk de hoofdverantwoordelijkheid voor het doen naleven van de levensmiddelenwetgeving, en in het bijzonder van de normen voor de voedselveiligheid, bij de levensmiddelenbedrijven wordt gelegd, uit te breiden tot alle gebieden van de levensmiddelenwetgeving.
- Het artikel heeft niet tot gevolg dat een communautaire regeling tot vaststelling van de aansprakelijkheid van de verschillende schakels van de voedselketen in het leven wordt geroepen. Het bepalen van de feiten en omstandigheden op grond waarvan een exploitant strafrechtelijk en/of civielrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld, is een complexe aangelegenheid die in sterke mate afhangt van de structuur van de verschillende nationale rechtsstelsels.
- Er zij op gewezen dat in discussies over aansprakelijkheidskwesties rekening moet worden gehouden met het feit dat de interacties tussen producenten, fabrikanten en distributeurs steeds complexer worden. Zo hebben bijvoorbeeld primaire producenten in veel gevallen contractuele verplichtingen tegenover fabrikanten of distributeurs om te voldoen aan specificaties betreffende de kwaliteit en/of de veiligheid. Distributeurs laten steeds meer producten onder hun eigen merknaam produceren en spelen een cruciale rol bij het ontwerp en de vormgeving van producten.

Deze nieuwe situatie moet dan ook leiden tot een grotere gezamenlijke verantwoordelijkheid door de hele voedselketen heen in plaats van versnipperde individuele verantwoordelijkheden. Elke schakel in de voedselketen moet echter binnen de context van zijn eigen specifieke activiteiten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving worden nageleefd, door beginselen van het HACCP-type en andere soortgelijke instrumenten toe te passen.

Indien wordt geconstateerd dat voor een product de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving niet worden nageleefd, moet de aansprakelijkheid van elke schakel in de keten worden beoordeeld op basis van de vraag of hij zijn eigen specifieke verplichtingen correct is nagekomen.

*

*

*

III. ARTIKEL 18

TRACEERBAARHEID

Overweging 28

De ervaring heeft geleerd dat de werking van de interne markt voor levensmiddelen en diervoeders in het gedrang kan komen als het onmogelijk is levensmiddelen en diervoeders te traceren. Daarom moet er bij de diervoeder- en levensmiddelenbedrijven een alomvattend systeem worden ingesteld, zodat producten op gerichte en nauwkeurige wijze uit de handel kunnen worden genomen of de consumenten of controlefunctionarissen adequaat kunnen worden geïnformeerd, waardoor in geval van voedselveiligheidsproblemen een eventuele onnodige verdergaande verstoring wordt vermeden.

Overweging 29

Levensmiddelen- en diervoederbedrijven, met inbegrip van importeurs, moeten ten minste het bedrijf kunnen identificeren dat hun het levensmiddel, het diervoeder, het dier of de stof heeft geleverd dat of die in een levensmiddel of diervoeder kan worden opgenomen, zodat bij naspeuringen de traceerbaarheid in alle stadia gewaarborgd is.

Artikel 3, punt 3

Onder "exploitant van een levensmiddelenbedrijf" wordt verstaan een natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de in de levensmiddelenwetgeving vastgestelde voorschriften in het levensmiddelenbedrijf waarover hij de leiding heeft.

Artikel 3, punt 6

Onder "exploitant van een diervoederbedrijf" wordt verstaan een natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de in de levensmiddelenwetgeving vastgestelde voorschriften in het diervoederbedrijf waarover hij de leiding heeft.

Artikel 3, punt 15

Onder "traceerbaarheid" wordt verstaan de mogelijkheid om een levensmiddel, diervoeder, voedselproducerend dier of stof die bestemd is om in een levensmiddel of diervoeder te worden verwerkt of waarvan kan worden verwacht dat zij daarin wordt verwerkt, door alle stadia van de productie, verwerking en distributie te traceren en te volgen.

Artikel 18

1. Levensmiddelen, diervoeders, voedselproducerende dieren en alle andere stoffen die bestemd zijn om in een levensmiddel of diervoeder te worden verwerkt of waarvan kan worden verwacht dat zij daarin worden verwerkt, zijn in alle stadia van de productie, verwerking en distributie traceerbaar.

2. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven moeten kunnen nagaan wie hun levensmiddelen, diervoeders, voedselproducerende dieren of andere stoffen die bestemd zijn om in levensmiddelen of diervoeders te worden verwerkt of waarvan kan worden verwacht dat zij daarin worden verwerkt, heeft geleverd.

Hiertoe moeten deze exploitanten beschikken over systemen en procedures met behulp waarvan deze informatie op verzoek aan de bevoegde autoriteiten kan worden verstrekt.

3. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven en diervoederbedrijven moeten beschikken over systemen en procedures waarmee kan worden vastgesteld aan welke bedrijven zij hun producten hebben geleverd. Deze informatie wordt op verzoek aan de bevoegde autoriteiten verstrekt.

4. Levensmiddelen of diervoeders die in de Gemeenschap op de markt worden of vermoedelijk zullen worden gebracht, worden met het oog op hun traceerbaarheid adequaat geëtiketteerd of gekenmerkt door middel van relevante documentatie of informatie overeenkomstig de desbetreffende voorschriften van meer specifieke bepalingen.

5. Bepalingen voor de toepassing van de leden 1 tot en met 4 met betrekking tot bepaalde sectoren kunnen volgens de procedure van artikel 58, lid 2, worden vastgesteld.

III.1. Achtergrond

Uit incidenten met levensmiddelen in het verleden is gebleken dat de mogelijkheid om een levensmiddel of diervoeder door de hele voedselketen te traceren van het hoogste belang is voor de bescherming van de volksgezondheid en de belangen van de consument. Met name zorgen traceringsregisters er mede voor dat:

- het gericht uit de handel nemen of terugroepen van levensmiddelen wordt vergemakkelijkt, waardoor een onnodige verstoring van de handel kan worden vermeden;
- de consumenten van accurate informatie kunnen worden voorzien aangaande de betrokken producten, opdat het vertrouwen van de consument behouden blijft;
- de risicobeoordeling door de controle-instanties wordt vergemakkelijkt.

De traceerbaarheid zorgt er op zichzelf niet voor dat het product veilig is. Zij draagt er alleen toe bij dat voedselveiligheidsproblemen beheersbaar kunnen zijn.

Verordening (EG) nr. 178/2002 is vooral gericht op voedselveiligheid en op het verwijderen van onveilige levensmiddelen uit de handel. Naast hun rol op het gebied van voedselveiligheid helpen traceerbaarheidsvoorschriften:

- een eerlijke handel tussen exploitanten te waarborgen;
- de betrouwbaarheid te garanderen van de informatie die aan consumenten wordt verstrekt, doordat zij de mogelijkheid bieden beweringen van exploitanten te verifiëren.

III.2. Voorschriften

- Krachtens artikel 18 moeten de exploitanten van levensmiddelen:
 - kunnen nagaan wie aan hen producten heeft geleverd en aan wie zij producten hebben geleverd;
 - beschikken over systemen en procedures waarmee deze informatie op verzoek aan de bevoegde autoriteiten kan worden verstrekt.

Dit voorschrift berust op de "één stap terug, één stap vooruit"-aanpak, die voor de exploitanten van levensmiddelenbedrijven betekent dat:

- zij moeten beschikken over een systeem waarmee zij de directe leverancier(s) en de directe afnemer(s) van hun producten kunnen identificeren;
- een verband "leverancier-product" moet worden gelegd (welke producten zijn door welke leveranciers geleverd);
- een verband "afnemer-product" moet worden gelegd (welke producten zijn aan welke afnemers geleverd). De exploitanten van levensmiddelenbedrijven hoeven de directe afnemers echter niet te kunnen identificeren indien die eindverbruiker zijn.

III.3. Effect voor exploitanten van levensmiddelenbedrijven

- Hoewel traceerbaarheid geen nieuw begrip is in de voedselketen, is het de eerste keer dat de verplichting voor alle exploitanten van levensmiddelenbedrijven om de leveranciers en de directe afnemers van hun levensmiddelen/diervoeders te identificeren, uitdrukkelijk in een horizontale communautaire wettekst is opgenomen. Bijgevolg is met artikel 18 een nieuwe algemene verplichting voor exploitanten van levensmiddelenbedrijven ingevoerd.
- Artikel 18 is zo geformuleerd dat het doel en het beoogde resultaat worden omschreven, in plaats dat wordt bepaald hoe dat resultaat moet worden bereikt.

Zonder afbreuk te doen aan specifieke voorschriften biedt deze algemenere aanpak de industrie een grotere flexibiliteit bij de tenuitvoerlegging van het voorschrift, hetgeen waarschijnlijk zal leiden tot lagere nalevingskosten. Daartoe moeten echter zowel de levensmiddelenbedrijven als de controle-instanties zich actief inzetten voor een doeltreffende tenuitvoerlegging.

III.3.1. Werkingssfeer van de traceerbaarheidseis

i) Bedoelde producten

- In artikel 18 is er sprake van "*stoffen die bestemd zijn om in levensmiddelen of diervoeders te worden verwerkt of waarvan kan worden verwacht dat zij daarin worden verwerkt*". De bepaling is echter niet van toepassing op geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen. Sommige van die producten vallen onder specifieke communautaire verordeningen of richtlijnen die nog strengere verplichtingen inzake traceerbaarheid kunnen opleggen.
- De bedoelde stoffen zijn die welke bestemd zijn om in een levensmiddel of diervoeder te worden "verwerkt" of waarvan kan worden verwacht dat ze daarin worden verwerkt tijdens de vervaardiging, de bereiding of de behandeling. Hieronder vallen bijvoorbeeld alle soorten ingrediënten van levensmiddelen en diervoeders, met inbegrip van granen die in een levensmiddel of voeder worden verwerkt. Granen die als zaaigoed worden gebruikt, vallen hier echter niet onder.
- Ook verpakkingsmateriaal beantwoordt niet aan de definitie van "levensmiddel" in artikel 2 van de verordening en valt daarom niet onder de werkingssfeer van artikel 18. De traceerbaarheid van dergelijke verpakkingsmaterialen voor levensmiddelen wordt geregeld bij Verordening (EG) nr. 1935/2004 van het Europees Parlement en de Raad inzake materialen en voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in contact te komen en houdende intrekking van de Richtlijnen 80/950/EEG en 89/109/EEG.
- Daarnaast zorgen het pakket levensmiddelenhygiëne⁶ en de verordening inzake diervoederhygiëne⁷ voor het nodige verband tussen levensmiddelen en diervoeders enerzijds en geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik en gewasbeschermingsmiddelen anderzijds doordat landbouwers ertoe worden verplicht registers over deze producten bij te houden.

ii) Bedoelde exploitanten

- Artikel 18 van de verordening is van toepassing op exploitanten van levensmiddelenbedrijven in alle stadia van de voedsel- en voederketen, van primaire

⁶ Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad inzake levensmiddelenhygiëne; Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong; en Verordening (EG) nr. 854/2004 van het Europees Parlement en de Raad houdende vaststelling van specifieke voorschriften voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong.

⁷ Verordening (EG) nr. 183/2005 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van voorschriften voor diervoederhygiëne (PB L 35 van 8.2.2005, blz. 1).

productie (voedselproducerende dieren, oogsten), en de verwerking van levensmiddelen/voeders tot aan de distributie en levering, met inbegrip van tussenhandelaren, ongeacht of zij de betrokken levensmiddelen/voeders al dan niet fysiek in ontvangst nemen. Hieronder kunnen ook liefdadigheidsinstellingen vallen; de lidstaten dienen echter voor de toepassing van artikel 18 rekening te houden met de mate van organisatie en de continuïteit van hun activiteiten.

- In artikel 3, punten 2 en 5, wordt een levensmiddelen-/diervoederbedrijf gedefinieerd als een "onderneming [...] die [...] actief is in enig stadium van de productie, verwerking en distributie van levensmiddelen/diervoeders". Onafhankelijke transport- en opslagbedrijven vallen, als ondernemingen die bij de distributie van levensmiddelen/diervoeders betrokken zijn, onder deze definitie en moeten artikel 18 naleven.
- Indien het vervoer of de opslag in een levensmiddelen-/diervoederbedrijf is geïntegreerd, moet het bedrijf in zijn geheel aan artikel 18 voldoen. Voor de transportafdeling kan worden volstaan met het bijhouden van registers van de aan afnemers geleverde producten, aangezien andere afdelingen in het bedrijf normaliter registers van de van leveranciers ontvangen producten bijhouden.
- Fabrikanten van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik en van landbouwproductiemiddelen (zoals zaden) vallen niet onder de bepalingen van artikel 18.

iii) Toepasselijkheid op exporteurs uit derde landen (in verband met artikel 11)

- De traceerbaarheidsvoorschriften van de verordening zijn niet van toepassing buiten de EU. Zij hebben betrekking op alle stadia van de productie, verwerking en distributie binnen de EU, namelijk van de EU-importeur tot aan de detailhandel, maar met uitzondering van levering aan de eindverbruiker.
- Artikel 11 mag niet in die zin worden geïnterpreteerd dat de traceerbaarheidseis wordt uitgebreid tot exploitanten van levensmiddelenbedrijven in derde landen. Het bepaalt dat in de Gemeenschap ingevoerde levensmiddelen/diervoeders moeten voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de EU-levensmiddelenwetgeving.
- Exporteurs in landen die handelspartner van de EU zijn, kunnen niet wettelijk worden verplicht te voldoen aan de binnen de EU opgelegde traceerbaarheidseis (tenzij speciale bilaterale overeenkomsten voor bepaalde gevoelige sectoren bestaan of specifieke communautaire rechtsvoorschriften gelden, bijvoorbeeld in de veterinaire sector).
- Het doel van artikel 18 is in het geval van de invoer van levensmiddelen/diervoeders in voldoende mate verwezenlijkt omdat het voorschrift zich uitstrekt tot de importeur. De EU-importeur moet het bedrijf kunnen identificeren dat het product uit het derde land heeft geëxporteerd.
- Het is bij sommige EU-exploitanten van levensmiddelenbedrijven gangbare praktijk dat de handelspartners worden verzocht te voldoen aan de traceerbaarheidseisen, waarbij zelfs verder wordt gegaan dan het beginsel "één stap terug, één stap vooruit".

Dergelijke verzoeken maken evenwel deel uit van contractuele afspraken van het levensmiddelenbedrijf en worden niet door de verordening voorgeschreven.

III.3.2. Tenuitvoerlegging van de traceerbaarheidsvoorschriften

i) Identificatie van leveranciers en afnemers door de exploitanten van levensmiddelenbedrijven

De exploitant van een levensmiddelenbedrijf moet elke persoon kunnen identificeren van wie hij zijn levensmiddelen/grondstoffen heeft ontvangen. Hierbij kan het gaan om een particulier (bijvoorbeeld een jager of een paddenstoelenzoeker) of een rechtspersoon (zoals een bedrijf of een vennootschap).

Hier moet worden verduidelijkt dat de term "leveren" niet mag worden geïnterpreteerd als de louter fysieke aflevering van het levensmiddel/diervoeder of het voedselproducerend dier. De term heeft eerder betrekking op de overdracht van de eigendom van het levensmiddel/diervoeder of het voedselproducerend dier. Voor de toepassing van dit artikel moeten tussenhandelaren echter worden beschouwd als een soort leverancier, ongeacht of zij de goederen al dan niet fysiek in ontvangst nemen. Het identificeren van de persoon die de fysieke aflevering verricht, is niet het doel van dit voorschrift en zou niet toereikend zijn om de traceerbaarheid door de voedselketen heen te garanderen.

De exploitant van een levensmiddelenbedrijf moet ook de andere levensmiddelen-/diervoederbedrijven identificeren waaraan hij zijn producten levert (met uitsluiting van de eindverbruikers). Ook in het geval van handel tussen een detailhandelaar, zoals een supermarkt, en een restaurant is de traceerbaarheidseis van toepassing.

Exploitanten van koelhuizen en koeltransporteurs zijn levensmiddelenbedrijven en moeten eveneens traceringsregisters bijhouden.

ii) Interne traceerbaarheid

- Zonder afbreuk te doen aan sectorspecifieke voorschriften verplicht de verordening de exploitanten niet uitdrukkelijk een verband te leggen (de zogenaamde interne traceerbaarheid) tussen inkomende en uitgaande producten. Het is evenmin verplicht registers bij te houden waarin wordt vermeld hoe charges binnen een bedrijf worden gesplitst en samengevoegd om specifieke producten of nieuwe charges te maken.
- Niettemin zou een systeem voor interne traceerbaarheid ertoe bijdragen dat levensmiddelen meer gericht en doeltreffend uit de handel kunnen worden genomen. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven zouden waarschijnlijk kosten besparen doordat het uit de handel nemen minder tijd in beslag neemt en onnodige verdergaande verstoring wordt vermeden. Dit zou er weer toe bijdragen dat het vertrouwen van de consument behouden blijft. Traceerbaarheidssystemen leveren binnen het levensmiddelenbedrijf bovendien informatie die nuttig kan zijn voor het proces- en voorraadbeheer. De beslissing over de invoering van een dergelijk intern traceerbaarheidssysteem en de uitvoerigheid ervan dient aan de exploitanten van levensmiddelenbedrijven te worden overgelaten, al naargelang hun grootte en aard.

iii) Traceerbaarheidssystemen vastgesteld in specifieke wetgeving

Behalve specifieke wetgeving tot vaststelling van op de voedselveiligheid gerichte traceerbaarheidseisen voor bepaalde sectoren/producten, zoals etiketteringsregelingen voor rundvlees⁸, vis⁹ of GGO's¹⁰, bestaan er specifieke voorschriften waarin voor bepaalde producten normen voor het in de handel brengen en de kwaliteit zijn vastgesteld. Deze voorschriften zijn vaak ingesteld met het oog op eerlijke handel en bevatten bepalingen over de identificatie van de producten, de verzending van de begeleidende documenten bij de transacties, het bijhouden van registers, enz.

Andere in het kader van specifieke bepalingen bestaande systemen voor de identificatie van producten mogen worden gebruikt om aan het voorschrift van artikel 18 te voldoen, voor zover ze het mogelijk maken om de leveranciers en de directe ontvangers van de producten in alle stadia van de productie, verwerking en distributie te identificeren.

De traceerbaarheidsvoorschriften van de verordening zijn echter algemene voorschriften en zijn bijgevolg altijd van toepassing. Exploitanten van levensmiddelenbedrijven dienen te onderzoeken of de sectorale traceerbaarheidsvoorschriften reeds aan de vereisten van artikel 18 voldoen.

iv) Bij te houden gegevens

Artikel 18 specificeert niet welke soorten gegevens de exploitanten van levensmiddelen- en diervoederbedrijven moeten bijhouden. Om de doelstelling van artikel 18 te verwezenlijken moeten echter ten minste de volgende gegevens worden bijgehouden:

- naam en adres van de leverancier en identificatie van de geleverde producten;.
- naam en adres van de afnemer en identificatie van de geleverde producten;.
- de datum en zo nodig de tijd van de transactie/levering;
- de hoeveelheid of, waar van toepassing, het volume.

Mogelijk bevatten uitdraaien van het register reeds de datum en tijd van levering en de naam en het adres van de leverancier of afnemer. Zo niet, dan dient de datum en, indien meer dan één aanlevering/aflevering per dag plaatsvindt, de tijd specifiek te worden bijgehouden.

⁸ Verordening (EG) nr. 1760/2000 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juli 2000 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor runderen en inzake de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 820/97 van de Raad (PB L 204 van 11.8.2000, blz. 1).

⁹ Verordening (EG) nr. 2065/2001 van 22 oktober 2001 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 104/2000 van de Raad met betrekking tot de informatieverstrekking aan de consument in de sector visserijproducten en producten van de aquacultuur (PB L 278 van 23.10.2001 blz. 6).

¹⁰ Verordening (EG) nr. 1829/2003 van het Europees Parlement en de Raad inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders (PB L 268 van 18.10.2003, blz. 1); Verordening (EG) nr. 1830/2003 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de traceerbaarheid en etikettering van genetisch gemodificeerde organismen en de traceerbaarheid van met genetisch gemodificeerde organismen geproduceerde levensmiddelen en diervoeders en tot wijziging van Richtlijn 2001/18/EG (PB L 268 van 18.10.2003, blz. 24).

Hoewel het niet verplicht is, zou het zeer nuttig zijn om eventuele referentie- of chargenummers bij te houden om het product te kunnen identificeren.

Uit crisissituaties met betrekking tot levensmiddelen die zich in het verleden hebben voorgedaan, is gebleken dat het traceren van het commerciële traject van een product (aan de hand van de bewaarde facturen van een bedrijf) niet voldoende was om het fysieke traject van het product te volgen. Daarom is het van essentieel belang dat het traceerbaarheidssysteem van elke exploitant van een levensmiddelen-/diervoederbedrijf zo is ontworpen dat het fysieke traject van de producten kan worden gevolgd.

v) Reactietijd voor de beschikbaarheid van traceerbaarheidsgegevens

- Krachtens artikel 18 zijn de exploitanten van levensmiddelen- en diervoederbedrijven verplicht te beschikken over systemen en procedures om de traceerbaarheid van hun producten te waarborgen. Hoewel deze systemen in het artikel niet nader worden gespecificeerd, impliceert het gebruik van de termen "systemen" en "procedures" een gestructureerd mechanisme dat de gewenste informatie op verzoek van de bevoegde autoriteiten kan verstrekken.
- De ontwikkeling van een traceerbaarheidssysteem houdt niet noodzakelijkerwijs in dat exploitanten van levensmiddelen- en diervoederbedrijven hiertoe over een specifiek systeem moeten beschikken. Het gaat om de verplichting tot het verstrekken van gegevens, niet om het formaat waarin die gegevens worden bewaard. De traceringsregisters moeten in voldoende mate zijn geordend om ze "op afroep" ter beschikking te kunnen stellen, zonder dat de naleving van de verplichtingen van artikel 19 onnodig wordt vertraagd.
- Een traceerbaarheidssysteem functioneert naar behoren wanneer het snel accurate gegevens levert; op die manier draagt het ertoe bij dat de in overweging 28 van de verordening omschreven doelstelling wordt verwezenlijkt. Vertraging bij het verstrekken van belangrijke informatie zou een snelle reactie in geval van een crisis bemoeilijken.

vi) Termijnen voor het bewaren van de registers

In artikel 18 wordt geen minimumtermijn gespecificeerd gedurende welke registers moeten worden bijgehouden, zodat de beslissing daarover wordt overgelaten aan de bedrijven, die er evenwel rekening mee moeten houden dat zij een overtreding begaan indien zij niet in staat zijn behoorlijke registers beschikbaar te maken. In het algemeen gaat men ervan uit dat commerciële documenten gewoonlijk gedurende een periode van vijf jaar worden bewaard ten behoeve van belastingcontroles. Er wordt in overweging gegeven dat een dergelijke termijn van vijf jaar, gerekend vanaf de productie- of afleveringsdatum voor de traceerbaarheidsregisters¹¹, waarschijnlijk aan het doel van artikel 18 zal beantwoorden.

Deze algemene regel zou echter in sommige gevallen moeten worden aangepast:

¹¹ Meer specifiek voor registers van de eerste categorie gegevens als bedoeld onder punt II.3.4.

- voor zeer bederfelijke producten, die een houdbaarheidstermijn van minder dan drie maanden hebben of waarvoor geen houdbaarheidsdatum wordt vermeld¹² en die rechtstreeks voor de eindverbruiker bestemd zijn, moeten registers worden bijgehouden gedurende een periode van zes maanden na de productie- of afleveringsdatum;
- voor andere producten met een houdbaarheidstermijn moeten registers worden bijgehouden gedurende de houdbaarheidstermijn plus zes maanden;
- voor producten zonder gespecificeerde houdbaarheidstermijn¹³ kan de algemene regel van vijf jaar worden toegepast.

Ten slotte moet er rekening mee worden gehouden dat veel levensmiddelenbedrijven behalve de traceerbaarheidsbepalingen van artikel 18 van de verordening ook nog specifiekere voorschriften moeten naleven wat het bijhouden van registers betreft (soort bij te houden informatie en duur). De bevoegde autoriteiten moeten ervoor zorgen dat zij deze voorschriften naleven.

*

*

*

¹² Producten zoals fruit, groenten en niet-voorverpakte producten.

¹³ Producten zoals wijn.

IV. ARTIKEL 19

UIT DE HANDEL NEMEN, TERUGGROEPEN EN KENNISGEVING

DOOR EXPLOITANTEN VAN LEVENSMIDDELENBEDRIJVEN

Artikel 19

1. Indien een exploitant van een levensmiddelenbedrijf van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een levensmiddel dat hij ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd heeft niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet, leidt hij onmiddellijk de procedures in om het betrokken levensmiddel uit de handel te nemen wanneer dit de directe controle van de exploitant van een levensmiddelenbedrijf heeft verlaten, en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen. Indien het product de consument bereikt kan hebben, stelt de exploitant de consumenten op doeltreffende en nauwkeurige wijze in kennis van de redenen voor het uit de handel nemen en roept zo nodig, wanneer andere maatregelen niet volstaan om een hoog niveau van gezondheidsbescherming te verwezenlijken, de reeds aan consumenten geleverde producten terug.

2. Een exploitant van een levensmiddelenbedrijf die verantwoordelijk is voor activiteiten met betrekking tot de detailhandel of distributie die niet van invloed zijn op de verpakking, etikettering, veiligheid en integriteit van het levensmiddel leidt, binnen het bestek van zijn activiteiten, procedures in om producten die niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen, uit de handel te nemen en draagt bij tot de voedselveiligheid door relevante informatie door te geven die nodig is om een levensmiddel te traceren, waarbij hij meewerkt aan de door de producenten, de verwerkers, de fabrikanten en/of de bevoegde autoriteiten ondernomen actie.

3. Een exploitant van een levensmiddelenbedrijf stelt de bevoegde autoriteiten onverwijld in kennis als hij van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een door hem in de handel gebracht levensmiddel schadelijk voor de menselijke gezondheid kan zijn. Hij stelt de bevoegde autoriteiten in kennis van de maatregelen die hij heeft genomen om risico's voor de eindgebruiker te voorkomen en verhindert of ontmoedigt niemand om overeenkomstig de nationale wetgeving en de juridische praktijk, met de bevoegde autoriteiten samen te werken, indien hierdoor een risico in verband met een levensmiddel kan worden voorkomen, beperkt of weggenomen.

4. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven werken samen met de bevoegde autoriteiten aan maatregelen om risico's, verbonden aan een levensmiddel dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden of te beperken.

IV.1. Achtergrond

- Artikel 19 is gericht op het verzachten van problemen in gevallen waarin levensmiddelen die niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen, de controle van een levensmiddelenbedrijf hebben verlaten, en op het voorkomen, beperken en uitbannen van risico's in gevallen waarin een bedrijf levensmiddelen in de handel heeft gebracht die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid.
- Overeenkomstig artikel 19 moeten onveilige levensmiddelen uit de handel worden genomen, terug worden geroepen of worden gemeld wanneer de levensmiddelen onveilig zijn of kunnen zijn in de zin van artikel 14 van Verordening (EG) nr. 178/2002.
- Exploitanten van levensmiddelenbedrijven moeten de criteria van artikel 14 toepassen om te bepalen of de levensmiddelen onveilig zijn en of actie moet worden ondernomen overeenkomstig artikel 19.
- De kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten door de exploitanten van levensmiddelenbedrijven stelt deze autoriteiten in staat na te gaan of de exploitanten de nodige maatregelen hebben genomen om de risico's verbonden aan een in de handel gebracht levensmiddel onder controle te krijgen, en aanvullende maatregelen op te leggen of te nemen indien dit nodig is om die risico's te vermijden.

IV.2. Implicaties

- Artikel 19 legt de exploitanten van levensmiddelenbedrijven vanaf 1 januari 2005 specifieke verplichtingen op om levensmiddelen die niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen, uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen. Indien het product de consumenten bereikt kan hebben, stelt de exploitant dezen in kennis en roept zo nodig de reeds aan consumenten geleverde producten terug.
- Artikel 19 voorziet in de nodige samenwerking tussen exploitanten in verschillende delen van de voedseldistributieketen om ervoor te zorgen dat onveilige levensmiddelen uit de handel worden genomen.
- Artikel 19 legt de exploitant van een levensmiddelenbedrijf bovendien de specifieke verplichting op om de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen als hij van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een door hem in de handel gebracht levensmiddel schadelijk voor de gezondheid kan zijn.
- Het voorziet in een algemene verplichting voor exploitanten van levensmiddelenbedrijven om samen met de bevoegde autoriteiten te werken aan maatregelen om risico's, verbonden aan een levensmiddel dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden of te beperken.

IV.3. Bijdrage/effect

IV.3.1. Artikel 19, lid 1

i) Verplichting tot uit de handel nemen

Artikel 19, lid 1, legt de exploitanten van levensmiddelenbedrijven de specifieke verplichting op om een levensmiddel dat hun directe controle heeft verlaten en dat niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoet, uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen.

Het uit de handel nemen wordt in Verordening (EG) nr. 178/2002 niet gedefinieerd, maar algemeen wordt daaronder verstaan het proces met behulp waarvan een product uit de toeleveringsketen wordt verwijderd, met uitzondering van producten die in het bezit zijn van consumenten. De definitie in Richtlijn 2001/95/EG inzake algemene productveiligheid is nuttig, omdat eruit naar voren komt dat het uit de handel nemen is gericht op het voorkomen van de distributie, uitstalling en aanbidding van een product.

Er dient te worden benadrukt dat volgens artikel 19:

- het uit de handel nemen kan plaatsvinden bij elke schakel in de voedselketen en niet alleen bij de aflevering aan de eindverbruiker;
- de verplichting om de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen van het uit de handel nemen van een product, een gevolg is van de verplichting tot uit de handel nemen;
- de verplichting tot uit de handel nemen geldt indien aan de volgende twee cumulatieve criteria is voldaan:

- **i. het levensmiddel in kwestie wordt door de exploitant onveilig geacht omdat het volgens hem niet in overeenstemming is met de voedselveiligheidsvoorschriften**

In artikel 14 van Verordening (EG) nr. 178/2002 worden de voedselveiligheidsvoorschriften gespecificeerd in het licht waarvan moet worden beoordeeld of het levensmiddel onveilig is.

- **ii. het levensmiddel¹⁴ is in de handel gebracht en heeft de directe controle van het oorspronkelijke levensmiddelenbedrijf verlaten**

Artikel 19, lid 1, is dus niet van toepassing wanneer een exploitant van een levensmiddelenbedrijf een levensmiddel op de markt heeft gebracht (en derhalve als oorspronkelijk levensmiddelenbedrijf moet worden beschouwd), maar het levensmiddel zich nog onder zijn directe controle bevindt.

¹⁴ Zoals gedefinieerd in artikel 2 van Verordening (EG) nr. 178/2002.

Een levensmiddel wordt geacht de directe controle van de exploitant van het levensmiddelenbedrijf te hebben verlaten wanneer het verkocht, kosteloos verstrekt of anderszins overgedragen is, zodat de oorspronkelijke exploitant niet langer aanspraak kan maken op het levensmiddel, bijvoorbeeld wanneer hij het heeft doorgestuurd naar de groothandel of wanneer het in het bezit is van andere exploitanten hogerop in de toeleveringsketen.

ii) Kennisgeving van het uit de handel nemen aan de bevoegde autoriteiten

Indien de exploitant van een levensmiddelenbedrijf overeenkomstig artikel 19, lid 1, een levensmiddel uit de handel neemt, stelt hij de bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor de handhaving op de vestigingsplaats van de exploitant, en de nationale autoriteit daarvan in kennis.

Het is aan de nationale autoriteit om zo nodig het RASFF te activeren overeenkomstig punt III.3.5.

Indien het product verwijderd is voordat het in de handel wordt gebracht, of indien het zich onder de directe controle van een bepaalde exploitant van een levensmiddelenbedrijf bevindt, gelden geen kennisgevingsverplichtingen overeenkomstig artikel 19, lid 1.

iii) Wijze van kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten

Het is aan de bevoegde autoriteiten in de verschillende lidstaten om te bepalen welke wijzen van kennisgeving gepast zijn.

iv) Terugroepen en kennisgeving aan de consumenten

Wanneer het terugroepen van een product noodzakelijk is en het product de consument kan hebben bereikt, verplicht artikel 19, lid 1, de exploitanten van levensmiddelenbedrijven:

- de consumenten nauwkeurig en doeltreffend in kennis te stellen van de redenen voor het uit de handel nemen

en,

- zo nodig de reeds aan de consumenten geleverde producten terug te roepen – d.w.z. elke maatregel te nemen om ervoor te zorgen dat onveilige producten die reeds door de exploitant van een levensmiddelenbedrijf aan de consumenten zijn geleverd of aangeboden, worden geretourneerd. Het terugroepen betekent dat de consumenten worden verzocht het product terug te brengen naar de plaats van verkoop of het te vernietigen. Terugroepen is noodzakelijk als andere maatregelen niet volstaan om een hoog niveau van gezondheidsbescherming te bereiken.

v) Verantwoordelijkheid voor de toepassing van artikel 19, lid 1

Alle exploitanten van levensmiddelenbedrijven die een levensmiddel hebben ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd, vallen onder de bepalingen van artikel 19, lid 1 (uit de handel nemen en/of terugroepen en kennisgeving). Hiertoe kunnen ook detailhandelaren behoren, wanneer zij het betrokken product aan een andere detailhandelaar hebben doorgestuurd of wanneer zij terugroepingsverplichtingen hebben omdat zij het product aan consumenten hebben verkocht of geleverd.

Samenwerking tussen alle niveaus van de voedselketen is noodzakelijk om de doelstellingen van artikel 19, lid 1, te kunnen verwezenlijken – zie ook de in artikel 19, lid 2, neergelegde verplichtingen.

IV.3.2. Artikel 19, lid 2

Artikel 19, lid 2, legt een verplichting op aan exploitanten van levensmiddelenbedrijven die verantwoordelijk zijn voor activiteiten met betrekking tot de detailhandel¹⁵ of distributie die niet van invloed zijn op de verpakking, etikettering, veiligheid en integriteit van levensmiddelen (d.w.z. detailhandelaren in merkgebonden levensmiddelen en distributeurs van dergelijke producten). Deze bepaling moet ervoor zorgen dat deze exploitanten van levensmiddelenbedrijven ook hun rol spelen bij het uit de handel nemen van levensmiddelen die niet aan de voedselveiligheidsvoorschriften voldoen, en bij het doorgeven van relevante informatie. Wanneer bijvoorbeeld een producent een levensmiddel waarvoor hij verantwoordelijk is, uit de handel neemt/terugroept, is/zijn de distributeur en/of de detailhandelaar verplicht daaraan mee te werken voor zover dit nodig is. Tevens zijn zij verplicht de producent op de hoogte te stellen van een eventueel veiligheidsprobleem, zodat de producent het uit de handel nemen kan coördineren.

IV.3.3. Artikel 19, lid 3

Artikel 19, lid 3, legt een specifieke en sterkere verplichting op aan exploitanten van levensmiddelenbedrijven indien zij van mening zijn of redenen hebben om aan te nemen dat een door hen "in de handel gebracht" levensmiddel "schadelijk voor de menselijke gezondheid" kan zijn. In dit geval moeten zij de bevoegde autoriteiten daarvan onverwijld in kennis stellen en de maatregelen beschrijven die zij hebben genomen om risico's te voorkomen.

Artikel 19, lid 3, verplicht niet systematisch tot het uit de handel nemen van het levensmiddel, maar bepaalt dat de bevoegde autoriteiten onverwijld in kennis moeten worden gesteld van een mogelijk risico en van de genomen maatregelen om het te voorkomen.

De volgende voorwaarden moeten vervuld zijn om de toepassing van artikel 19, lid 3, in te leiden:

- **Het levensmiddel in kwestie is in de handel gebracht**¹⁶. Het "in de handel brengen" omvat ook levensmiddelen die reeds door exploitanten van levensmiddelenbedrijven zijn geproduceerd of ingevoerd en voorhanden worden gehouden met het oog op verkoop of gratis

¹⁵ "Detailhandel" wordt in artikel 3, punt 7, gedefinieerd.

¹⁶ "In de handel brengen" wordt in artikel 3, punt 8, gedefinieerd als het "het voorhanden hebben van levensmiddelen of diervoeders met het oog op de verkoop, met inbegrip van het ten verkoop aanbieden, of enige andere vorm van al dan niet gratis overdracht, alsmede de eigenlijke verkoop, distributie en andere vormen van overdracht zelf".

levering. Het omvat geen levensmiddelen die nog worden verwerkt, of grondstoffen die door leveranciers zijn geleverd.

en tevens

- Het levensmiddel in kwestie kan schadelijk voor de gezondheid zijn.

Dit artikel moet ervoor zorgen dat de bevoegde autoriteiten in kennis worden gesteld wanneer een mogelijk risico voor de gezondheid uitgaat van een product dat in de handel is gebracht, ook al bevindt zich het product onder de directe controle van de exploitant.

Artikel 19, lid 3, kan in verschillende soorten gevallen worden toegepast zoals:

- De exploitant weet zeker dat het levensmiddel schadelijk is voor de gezondheid en het is nog in zijn bezit.

- De exploitant beschikt over nieuwe informatie die hem ertoe brengt het levensmiddel als schadelijk voor de gezondheid te beschouwen, maar deze informatie verschilt van andere informatie. Wanneer bijvoorbeeld een exploitant een onveilig levensmiddel intern uit de handel neemt en de leverancier van dit levensmiddel daarvan in kennis stelt, kan de leverancier van mening zijn dat de verstrekte informatie in tegenspraak is met andere informatie waarover hij beschikt.

- Er is informatie dat het product waarschijnlijk schadelijk voor de gezondheid is, maar deze informatie is nog niet volledig bevestigd; de informatie kan voortkomen uit klachten van consumenten of gevallen betreffen waarin charges in de handel zijn gebracht die bij steekproeven goed blijken te zijn, terwijl andere charges niet goed zijn gebleken.

- Informatie over een ontstaand risico.

Deze bepaling heeft ten doel de bevoegde autoriteiten niet alleen in staat te stellen kennis te nemen van levensmiddelen die met zekerheid onveilig zijn, maar ook vroegtijdige waarschuwingen te ontvangen of potentiële (mogelijk ontstaande) risico's aan te wijzen om ervoor te zorgen dat dergelijke risico's op zo doeltreffend en evenredig mogelijke wijze worden beheerst.

In sommige gevallen, bijvoorbeeld wanneer verdere of meer gevalideerde informatie bevestigt dat het product schadelijk voor de gezondheid is en de directe controle van de oorspronkelijke exploitant heeft verlaten, zijn de verplichtingen inzake het uit de handel nemen en terugroepen als omschreven in artikel 19, lid 1, van toepassing.

De exploitant die verantwoordelijk is voor het verstrekken van de informatie aan de bevoegde autoriteiten, is de exploitant die het product in de handel heeft gebracht.

Het tweede deel van artikel 19, lid 3, is bedoeld om te voorkomen dat exploitanten van levensmiddelenbedrijven hun werknemers of anderen ontmoedigen met de bevoegde autoriteiten samen te werken, indien hierdoor een risico in verband met een levensmiddel kan worden voorkomen, beperkt of weggenomen.

IV.3.4. Artikel 19, lid 4

Artikel 9, lid 4, verplicht de exploitanten van levensmiddelenbedrijven samen te werken met de bevoegde autoriteiten aan maatregelen om risico's, verbonden aan een levensmiddel dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden of te beperken.

De exploitanten van levensmiddelenbedrijven moeten bijvoorbeeld contact opnemen met de bevoegde autoriteiten als zij hulp nodig hebben om uit te maken hoe zij hun verplichtingen moeten nakomen.

Overeenkomstig het in artikel 19, lid 3, vastgestelde algemene preventiedoel moeten exploitanten, met name kleine exploitanten, worden aangemoedigd contact op te nemen met de bevoegde autoriteiten bij onzekerheid over het mogelijke risico.

De bevoegde autoriteiten moeten assistentie verlenen aan exploitanten die in het kader van artikel 19 contact met hen opnemen.

IV.3.5. Melding via het systeem voor snelle waarschuwingen over levensmiddelen en diervoeders (RASFF)

Er moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen het RASFF en de in de artikelen 19 en 20 vastgestelde verplichting tot kennisgeving. Bij het RASFF zijn alleen de bevoegde openbare autoriteiten (Commissie, lidstaten en de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA)) betrokken. De exploitanten van levensmiddelenbedrijven hoeven in bepaalde omstandigheden (zie deel III over kennisgeving) alleen de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen (op het passende niveau, afhankelijk van de voorschriften van de lidstaten), en niet het RASFF.

*

*

*

V. ARTIKEL 20

UIT DE HANDEL NEMEN, TERUGGROEPEN EN KENNISGEVING

DOOR EXPLOITANTEN VAN DIERVOEDERBEDRIJVEN

Artikel 20

1. Indien een exploitant van een diervoederbedrijf van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een diervoeder dat hij ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd heeft niet aan de voederveiligheidsvoorschriften voldoet, leidt hij onmiddellijk de procedures in om het betrokken diervoeder uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen. Onder die omstandigheden of in het geval van artikel 15, lid 3, wanneer de charge, partij of zending niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoet, wordt dit voeder vernietigd, tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan. De exploitant stelt de gebruikers van het diervoeder op doeltreffende en nauwkeurige wijze in kennis van de redenen voor het uit de handel nemen en roept zo nodig, wanneer andere maatregelen niet volstaan om een hoog niveau van gezondheidsbescherming te verwezenlijken, de reeds aan hen geleverde producten terug.

2. Een exploitant van een diervoederbedrijf die verantwoordelijk is voor activiteiten met betrekking tot de detailhandel of distributie die niet van invloed zijn op de verpakking, etikettering, veiligheid en integriteit van het diervoeder leidt, binnen het bestek van zijn activiteiten, procedures in om producten die niet aan de voederveiligheidsvoorschriften voldoen, uit de handel te nemen en draagt bij tot de voedselveiligheid door relevante informatie door te geven die nodig is om een diervoeder te traceren, waarbij hij meewerkt aan de door de producenten, de verwerkers, de fabrikanten en/of de bevoegde autoriteiten ondernomen actie.

3. Een exploitant van een diervoederbedrijf stelt de bevoegde autoriteiten onverwijld in kennis als hij van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat door hem in de handel gebracht diervoeder wellicht niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoet. Hij stelt de bevoegde autoriteiten in kennis van de maatregelen die hij heeft genomen om risico's als gevolg van het gebruik van dat diervoeder te voorkomen, en verhindert of ontmoedigt niemand om overeenkomstig de nationale wetgeving en de juridische praktijk, met de bevoegde autoriteiten samen te werken, indien hierdoor een risico in verband met een diervoeder kan worden voorkomen, beperkt of weggenomen.

4. De exploitanten van diervoederbedrijven werken samen met de bevoegde autoriteiten aan maatregelen om risico's, verbonden aan een diervoeder dat zij leveren of geleverd hebben, te vermijden.

V.1. Achtergrond

- De doelstellingen van dit artikel zijn dezelfde als die van artikel 19, mutatis mutandis toegepast op diervoeders.
- Sommige formuleringen van artikel 20, lid 1, zijn echter specifiek voor de diervoedersector en moeten worden toegelicht.
- Met betrekking tot diervoeder is het belangrijk er rekening mee te houden dat sommige soorten diervoeder in onbewerkte staat (vóór verwerking) ongeschikt voor dierlijke consumptie zijn.

V.2. Implicaties

- Grotendeels dezelfde als die van artikel 19, behalve dat artikel 20, lid 1, met name voorziet in de vernietiging van het diervoeder of de diervoedercharge waarvan wordt aangenomen dat ze niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoen, tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan.
- Met betrekking tot diervoeder zal de informatie over het uit de handel nemen van belang zijn voor de gebruikers (veehouders) van het diervoeder en niet voor de consumenten.

V.3. Bijdrage/effect

V.3.1. Artikel 20, lid 1

i) Uit de handel nemen en kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten

De eerste zin van artikel 20, lid 1, "*Indien een exploitant van een diervoederbedrijf van mening is of redenen heeft om aan te nemen dat een diervoeder dat hij ingevoerd, geproduceerd, verwerkt, vervaardigd of gedistribueerd heeft niet aan de voederveiligheidsvoorschriften voldoet, leidt hij onmiddellijk de procedures in om het betrokken diervoeder uit de handel te nemen en de bevoegde autoriteiten daarvan in kennis te stellen*", is op vrijwel dezelfde wijze geformuleerd als artikel 19, lid 1.

Daarom kan dezelfde werkwijze worden gevolgd als die welke voor artikel 19, lid 1, is uiteengezet, met de volgende verschillen:

- Het eerste cumulatieve criterium waaraan moet worden voldaan voor de toepassing van artikel 19, lid 1, is in artikel 20, lid 1, enigszins anders geformuleerd. Bij de verwijdering van het diervoeder gaat het om het uit de handel nemen, wat impliceert dat het product in de handel is. De verdere voorwaarde "dat de directe controle heeft verlaten" is echter niet in artikel 20, lid 1, opgenomen. Dit betekent dat de exploitanten van diervoederbedrijven onveilig diervoeder dat in de handel is gebracht, maar dat zich nog steeds onder hun directe controle kan bevinden, uit de handel moeten nemen en daarvan kennisgeving moeten doen. In de praktijk zal het hier gaan om het voorhanden hebben van diervoeder met het oog op de verkoop (vgl. de definitie van "in de handel brengen" in artikel 3, punt 8). Van voorhanden hebben voor de verkoop is sprake zodra alle interne processen voor het gereedmaken van een product voor de verkoop zijn voltooid. Bijgevolg worden maatregelen, met inbegrip van het verwijderen van een product uit de voedselketen, die worden genomen voordat het product gereed is voor de verkoop, niet beschouwd als uit de

handel nemen in de zin van artikel 19, lid 1, en hoeft er geen kennisgeving van te worden gedaan.

- Het tweede cumulatieve criterium "het diervoeder wordt door de exploitant beschouwd als niet in overeenstemming met de voederveiligheidsvoorschriften" is vergelijkbaar met het in artikel 19, lid 1, gebruikte criterium. Bijgevolg zal rekening moeten worden gehouden met de in artikel 15 vermelde veiligheidsvoorschriften voor diervoeders. Artikel 15, lid 2, specificereert met name dat, om een diervoeder als onveilig te beschouwen, rekening moet worden gehouden met het gebruik waarvoor het bestemd is. Er zij bijvoorbeeld op gewezen dat voor bepaalde verontreinigende stoffen een verwerking die leidt tot de verwijdering van de verontreinigende stof, onder bepaalde in de desbetreffende specifieke wetgeving vastgestelde voorwaarden kan worden toegestaan.
- Aangezien artikel 15 bepaalt dat diervoeders worden geacht onveilig te zijn voor het gebruik waarvoor zij zijn bestemd indien zij worden beschouwd als producten die a) nadelige effecten hebben op de dierlijke of menselijke gezondheid, en b) het levensmiddel dat wordt geproduceerd uit voedselproducerende dieren, onveilig voor menselijke consumptie maken, moet bij de toepassing van artikel 15 bovendien rekening worden gehouden met de voorschriften van artikel 14 betreffende de beoordeling of een levensmiddel onveilig is.

ii) Vernietiging

De tweede zin van artikel 20, lid 1, is specifiek voor de diervoedersector. Daarin wordt bepaald dat, behalve het uit de handel nemen en de kennisgeving aan de bevoegde autoriteiten, het diervoeder waarvan wordt aangenomen dat het niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoet, alsmede elke gerelateerde charge, partij of zending waarvan wordt aangenomen dat ze niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoen, zoals bepaald in artikel 15, lid 3, moeten worden vernietigd, tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een andere, in de desbetreffende wetgeving gespecificeerde maatregel kan worden toegepast.

Vernietiging moet bijgevolg de regel zijn tenzij op een andere wijze aan de eisen van de bevoegde autoriteit wordt voldaan. Bovendien moet overeenkomstig artikel 15, lid 3, elke gerelateerde charge, partij of zending als onveilig worden beschouwd en worden vernietigd, tenzij er na een uitvoerig onderzoek geen aanwijzingen zijn dat zij niet aan de veiligheidsvoorschriften voor diervoeders voldoen.

Daarom moet de exploitant van een diervoederbedrijf, wanneer hij de bevoegde autoriteit in kennis stelt van het uit de handel nemen van een onveilig diervoeder (en elke gerelateerde charge, partij of zending), aangeven of vernietiging gepland is dan wel alternatieve maatregelen voorstellen om ervoor te zorgen dat geen onveilig diervoeder in de handel wordt gebracht of als voer voor een voedselproducerend dier wordt gebruikt. Om de voorgestelde alternatieve maatregelen te kunnen toepassen, moet de exploitant, overeenkomstig de in de specifieke wetgeving vastgestelde voorwaarden, de instemming van de bevoegde autoriteit met deze maatregelen verkrijgen.

iii) Kennisgeving aan de gebruikers en terugroepen

De toelichtingen die onder artikel 19, lid 1, zijn verstrekt met betrekking tot kennisgeving en terugroepen, zijn mutatis mutandis van toepassing. Daar deze bepaling echter geldt voor diervoeder, zal de informatie over het uit de handel nemen gewoonlijk van belang zijn voor de gebruikers van het diervoeder, normaal gesproken veehouders, en niet voor de consumenten.

V.3.2. Artikel 20, leden 2, 3 en 4

De toelichtingen die met betrekking tot de toepassing van de leden 2, 3 en 4 van artikel 19 zijn verstrekt, gelden mutatis mutandis voor de toepassing van de leden 2, 3 en 4 van artikel 20.

*

*

*

VI. ARTIKEL 11

INVOER VAN LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS

Artikel 11

In de Gemeenschap ingevoerde levensmiddelen en diervoeders

Levensmiddelen en diervoeders die in de Gemeenschap worden ingevoerd om er in de handel te worden gebracht, dienen te voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de levensmiddelenwetgeving dan wel aan de voorschriften die door de Gemeenschap als ten minste gelijkwaardig daaraan zijn aangemerkt, of, ingeval er een specifieke overeenkomst tussen de Gemeenschap en het land van uitvoer bestaat, aan de voorschriften daarvan.

De traceerbaarheidsbepalingen van de algemene levensmiddelenwetgeving hebben geen rechtsgeldigheid buiten het grondgebied van de EU. Dit voorschrift heeft betrekking op alle stadia van de productie, de verwerking en de distributie in de EU, namelijk van importeur tot detailhandelniveau.

Artikel 11 mag niet in die zin worden geïnterpreteerd dat de traceerbaarheidseis wordt uitgebreid tot exploitanten van levensmiddelbedrijven/diervoederbedrijven in derde landen. Het bepaalt dat in de Gemeenschap ingevoerde levensmiddelen/diervoeders moeten voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de EU-wetgeving inzake levensmiddelen en diervoeders.

Exporteurs in landen die handelspartner van de EU zijn, zijn niet wettelijk verplicht te voldoen aan de traceerbaarheidseis die bij artikel 18 van Verordening (EG) nr. 178/2002 aan exploitanten in de EU wordt opgelegd. Er kunnen echter omstandigheden zijn waarin speciale bilaterale rechtsvoorschriften voor bepaalde sectoren bestaan of waarin specifieke communautaire rechtsvoorschriften gelden, bijvoorbeeld in de veterinaire sector, waar op grond van certificeringsvoorschriften informatie over de oorsprong van de waren moet worden verstrekt. De traceerbaarheidsbepalingen van de algemene levensmiddelenwetgeving laten deze voorschriften onverlet.

Het doel van artikel 18 is in voldoende mate verwezenlijkt omdat het voorschrift zich uitstrekt tot de importeur. Indien de EU-importeur het bedrijf kan identificeren dat het product uit het derde land heeft geëxporteerd, wordt aangenomen dat aan de eis van artikel 18 is voldaan en dat aan de doelstelling ervan is voldaan.

Het is bij sommige EU-exploitanten van levensmiddelenbedrijven gangbare praktijk¹⁷ dat de handelspartners worden verzocht te voldoen aan de traceerbaarheidseisen, waarbij zelfs verder wordt gegaan dan het beginsel “één stap terug, één stap vooruit”. Dergelijke verzoeken maken evenwel deel uit van contractuele afspraken van het levensmiddelenbedrijf en niet van door de verordening vastgestelde voorschriften.

¹⁷ Zie de toelichtingen onder punt II.3.1.iii.

*

*

*

VII. ARTIKEL 12

UITVOER VAN LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS

Artikel 12

1. Uit de Gemeenschap uitgevoerde of wederuitgevoerde levensmiddelen en diervoeders om in een derde land in de handel te worden gebracht, dienen te voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, behoudens andersluidend verzoek van de autoriteiten van het land van invoer of andersluidende bepalingen in de wetgeving, voorschriften, normen, gedragscodes en eventuele andere wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen van het land van invoer.

In andere omstandigheden, behalve wanneer de levensmiddelen schadelijk zijn voor de gezondheid of het diervoeder onveilig is, mogen levensmiddelen of diervoeders alleen uit de Gemeenschap uitgevoerd of wederuitgevoerd worden indien de bevoegde autoriteiten van het land van bestemming daarmee uitdrukkelijk hebben ingestemd, na volledig geïnformeerd te zijn over de redenen waarom en de omstandigheden waaronder de betrokken levensmiddelen of diervoeders in de Gemeenschap niet in de handel konden worden gebracht.

2. Ingeval de bepalingen van een bilaterale overeenkomst tussen de Gemeenschap of een van haar lidstaten en een derde land van toepassing zijn, dienen uit de Gemeenschap of die lidstaat naar dat derde land uitgevoerde levensmiddelen en diervoeders met die bepalingen in overeenstemming te zijn.

VII.1. Achtergrond en doel

Er moet worden gewaarborgd dat levensmiddelen en diervoeders die uit de Gemeenschap uitgevoerd of wederuitgevoerd worden, aan de Gemeenschapswetgeving of aan de voorschriften van het land van invoer voldoen. In het laatste geval is het doel rekening te houden met het door landen van invoer vastgestelde beschermingsniveau.

Onder alle andere omstandigheden kunnen levensmiddelen en diervoeders alleen uitgevoerd of wederuitgevoerd worden, wanneer het land van invoer daarmee uitdrukkelijk heeft ingestemd. De grondgedachte van deze bepaling is dat moet worden voorkomen dat crises worden "geëxporteerd". Wanneer een nieuw risico ontstaat, is het niet waarschijnlijk dat alle landen relevante veiligheidsvoorschriften hebben vastgesteld om dit risico te voorkomen. De (weder)uitvoer van levensmiddelen of diervoeders als zodanig moet afhankelijk worden gemaakt van de uitdrukkelijke instemming van de bevoegde autoriteiten van het land van

bestemming en kan alleen plaatsvinden nadat deze autoriteiten volledig geïnformeerd zijn over de redenen waarom de levensmiddelen of diervoeders in kwestie in de Gemeenschap niet in de handel konden worden gebracht. Maar zelfs wanneer het land van invoer uitdrukkelijk akkoord gaat, mogen levensmiddelen die geacht worden schadelijk voor de gezondheid te zijn, of diervoeders die als onveilig worden beschouwd, in geen geval worden uitgevoerd of wederuitgevoerd¹⁸.

VII.2. Werkingssfeer van artikel 12

De werkingssfeer van artikel 12 is beperkt tot levensmiddelen/diervoeders die in de EU zijn geproduceerd (uitgevoerd) of levensmiddelen/diervoeders die in de EU in de handel zijn gebracht nadat ze waren ingevoerd (wederuitgevoerd), met inbegrip van levensmiddelen/diervoeders die in de Gemeenschap zijn toegelaten in afwachting van de resultaten van het onderzoek op de aan de grens genomen monsters. Dit artikel is evenwel niet van toepassing op diervoeders en levensmiddelen die aan de buitengrens van de EU zijn afgekeurd.

VII.3. Artikel 12, lid 1

In de eerste alinea van artikel 12, lid 1, is de algemene regel vastgesteld dat levensmiddelen en diervoeders die uit de Gemeenschap worden uitgevoerd of wederuitgevoerd om in een derde land (d.w.z. een land buiten de EU) in de handel te worden gebracht, ofwel aan de Gemeenschapswetgeving of aan de wetgeving van dat derde land moeten voldoen. De laatstgenoemde situatie is de meest voorkomende: derde landen hebben hun eigen beschermingsniveau voor een bepaald levensmiddel of diervoeder vastgesteld, en exporterende exploitanten moeten dan de door de landen van invoer vastgestelde voorschriften naleven.

Indien de autoriteiten van de landen van invoer geen voorschriften hebben vastgesteld (wetgeving of bestuursrechtelijke maatregelen), moeten de voor uitvoer of wederuitvoer bestemde levensmiddelen en diervoeders voldoen aan de toepasselijke voorschriften van de communautaire levensmiddelenwetgeving.

De tweede alinea van artikel 12, lid 1, voorziet in gevallen die niet onder de eerste alinea vallen. In dergelijke gevallen mogen levensmiddelen alleen worden uitgevoerd of wederuitgevoerd indien de bevoegde autoriteiten van het land van bestemming daar uitdrukkelijk, bij voorkeur schriftelijk, mee hebben ingestemd, en alleen nadat ze volledig geïnformeerd zijn over de redenen waarom de levensmiddelen of diervoeders in de EU niet in de handel konden worden gebracht of blijven.

Deze procedure geldt echter niet in gevallen waarin de bevoegde autoriteit van de exporterende lidstaat van de EU levensmiddelen schadelijk voor de gezondheid acht of diervoeders als onveilig beschouwt. In dergelijke gevallen mogen de betrokken levensmiddelen of diervoeders niet worden uitgevoerd of wederuitgevoerd, maar moeten deze volgens een veilige methode worden verwijderd.

Voor levensmiddelen en diervoeders die aan de buitengrens van de EU zijn afgekeurd en die kunnen worden teruggezonden, geldt artikel 21 van Verordening (EG) nr. 882/2004 van het

¹⁸ Zie overweging 24.

Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake officiële controles op de naleving van de wetgeving inzake diervoeders en levensmiddelen en de voorschriften inzake diergezondheid en dierenwelzijn¹⁹.

VII.4. Artikel 12, lid 2

Artikel 12, lid 2, betreft de situatie waarin een lidstaat of de Gemeenschap een bilaterale overeenkomst met een derde land heeft gesloten. In dat geval moeten de daarin vastgestelde voorschriften worden nageleefd.

*

*

*

¹⁹ PB L 191 van 28.5.2004, blz. 1.